

Avondmaalsformulier:

‘Waar Hij gebonden werd opdat Hij ons zou ontbinden.....’ t/m ‘.....het is volbracht”

- 1 Zijn bitter lijden
- 2 onze heerlijke vrucht
- 3 het nieuwe testament

Gemeente,

Wij kennen verschillende gedenkdagen. Je verjaardag is bijvoorbeeld een gedenkdag. Dan gedenk je de dag waarop je geboren bent. Nou is dat verder een beetje lastig. Want je weet er natuurlijk niks van dat je geboren werd en hoe dat ging. Je herinnert je dat niet. Dat is bij bijv een jubileumdag anders. Bij een huwelijksjubileum denk je terug aan je trouwdag. Wat voor weer het was, hoe het ging. Je neemt er misschien het foto-album weer eens bij, of een video, of nog beter, de cassette of cd van de trouwdienst en je beleeft het weer eens opnieuw. Zo kun je ook de dag hebben van het overlijden van uw man of vrouw. Als gedenkdag. En ieder jaar ziet u het weer voor u die laatste dagen en uren van het leven an uw man of vrouw.

Zo is dat ook voor land en volk bij dodenherdenking en bevrijdingsdag. Mensen die het toen meegemaakt hebben die zien het weer voor zich. Op die gedenkdagen.

Voor de Kerk van Christus is de avondmaalszondag bij uitstek gedenkdag. Om te gedenken het lijden en sterven van de Heere Jezus. Calvijn zegt: “het Heilig Avondmaal is een spiegel waarin wij onze Heere Jezus aanschouwen, gekruisigd om onze misdaden en zonden uit te delgen” Waarin wij Jezus aanschouwen en gedenken. Gedenken in Zijn laatste dagen en uren van Zijn leven vooral.

Daarover gaat het, over dat gedenken, in het tweede hoofddeel van het formulier. We begonnen daar vorige keer mee. Dat de Heere Jezus Zijn Heilig Avondmaal heeft ingesteld tot Zijn gedachtenis. En daarom klinkt aan de tafels: Neemt, eet, gedenkt en gelooft. En: Neemt drinkt allen daaruit, gedenkt en gelooft. Vorige keer werd het lijden van de Heere Jezus als in spiegel voor ogen gehouden van Zijn geboorte tot aan Zijn komst in hof van Gethsemane. En in het gedeelte van vanavond. Gaat het daar verder. Van Gethsemane tot Golgotha en Zijn kruisdood. Historisch gezien kunnen we zeggen dat dit gedeelte van het formulier door Olevianus zelf is opgesteld. Olevianus, één van de twee opstellers van de catechismus, heeft ook het avondmaalsformulier opgesteld. En daarin stukjes ingelast en achter elkaar gezet van Luther, Calvijn, Micron en anderen. Maar dit is van zijn eigen hand. En het heeft een vaste structuur. Er worden 7 momenten genoemd, uitgelicht. Zes en 1. En die eerste zes hebben een vaste structuur: Jezus heeft dit geleden opdat wij dat zouden ontvangen. Zes keer dat woord ‘opdat’. Jezus kreeg iets te lijden opdat wij iets krijgen van heerlijkheid. Het vreselijke van Zijn lijden en de vrucht voor ons.

- 1 Zijn bitter lijden

Dan gaat het formulier van stap tot stap de laatste uren van Jezus’

lijden langs. En dat wil ons leren om bedachtzaam de Bijbel te lezen. Zeker die laatste hoofdstukken van de Evangelien. Want elk vers van die hoofdstukken is vaak een nieuwe dia waarin iets van het vreselijke van Jezus lijden naar voren komt en iets van vrucht voor ons. En er zit een soort van afdaling en opklimming in. Alsof het treden zijn, traptreden naar beneden voor de Heere Jezus.

We nemen de draad op in Gethsemané waar Jezus gebonden werd. Dat doe je met misdadigers, vroeger met slaven. Om ze machteloos te maken, om ze vast te houden, omdat je ze niet vertrouwt, om ze mee te kunnen nemen naar het politiebureau of de gevangenis. Jezus werd gebonden.

Hij werd ontelbare malen te schande gemaakt. Bespottelijk gemaakt. Gesmaad: dan wordt je goede naam onderuit gehaald. Mensonwaardig behandeld. Ontelbare keren: geïsseld, met doornen gekroond, een purperen mantel omgedaan, een rietstok gegeven, bespuugd, geslagen, uitgedaagd: wie is het die U sloeg, indien Gij Gods Zoon zijt...

Hij werd onschuldig veroordeeld: Door het Sanhedrin, door Pilatus. De grofste vorm van onrecht aangedaan. Ze zouden ons eens een bekeuring moeten geven voor wat we niet gedaan hebben, ons eens moeten laten nakomen voor waar we niet eens bij waren.

Hij werd aan het kruis genageld. Elke hamerslag was een aanklacht van zonde die Hem sloeg. Alle zonden sloegen Hem vast en vaster aan het kruis. Alle aanklachten kwamen op Hem af.

Hij werd een vervloeking. Dat is Gods toorn was op Hem. Hij droeg niet alleen straf, maar ook toorn. Een rechter legt straf op, maar kan heel vriendelijk zijn voor de verdachte, maar hier legt God straf op en Hij vertoornt Zich zoals Hij op de zonde vertoornt is. Gods ongenoegen brandt op Jezus'ziel. Dat is de hel.

Hij werd van God verlaten. In die oneindige nood toen Hij zo angstig en benauwd was en riep tot God, liet de Vader Hem alleen. Het Kind schreeuwde van angst en pijn, en Vader liet het Kind aan Zichzelf over. Kwam niet te hulp en gaf geen verlichting of troost. Je schreeuwt in doodsnood en je vader of moeder komt niet eens. De 6^e trede tot op de bodem. Vreselijker kan het niet.

Het Heilig Avondmaal is de gedenkdag bij uitstek van het lijden van de Heere Jezus. Maar dan valt het ook op dat als het formulier dit gedenken uitwerkt dat het Jezus'lijden in verband brengt met ons. In dit gedeelte heel sterk. Het wisselt steeds af: Hij dit, opdat wij dat. Hij - wij en Hij – ons.

Want het gaat erom dat voor het geloof Jezus' lijden alles te maken heeft met mij, met mijn leven. Want Hij werd gebonden omdat ik gebonden ben. Gebonden door zonde, duivel en eeuwige dood. vastgebonden om weggevoerd te worden naar de eeuwige gevangenis. Gebonden, machteloos om me te verzetten.

Want Hij werd te schande omdat ik te schande sta. Ik ben kroon van de schepping, maar ik zie er niet naar uit. Bevlekt, aangetast, verontreinigd. Satan kan de spot drijven: ben jij nou de kroon op de schepping. Satan zal dat eeuwig doen: leedvermaak, me te schande maken: Hoe ben jij toch hier gekomen? Jij was toch kroon der schepping?

Want Jezus werd veroordeeld omdat ik veroordeeld moet worden. Schuldig sta en het vonnis zal horen van de eeuwige dood.

Want Jezus werd aan het kruis genageld onder alle aanklachten, omdat ik zoveel aanklachten heb lopen. Een eindeloze lijst van overtredingen die teen mij is en mij aanklaagt.

Want Jezus werd vervloekt omdat ik onder Gods toorn ben, omdat ik Zijn misnoegen over me heengehaald heb.

Want Jezus werd verlaten door God omdat ik God verlaten heb en eens eeuwig door God verlaten zou moeten worden. Dat God mijn roepen en schreeuwen niet zou horen, de hemel dichtsluit voor mijn kreten uit de verdoemenis.

In wat Jezus vreselijk lijd komt Hij mij langszij. Zoals ik mijn leven door en uitloop. Onder de last van schuld, zonden, vloek, oordeel, schande, gebondenheid. Op weg naar..... En Hij kijkt me aan zegt: Zal Ik... Zal Ik in uw plaats. Zal Ik het overnemen van u? Dan ga ik verder naar beneden, en u mag terug. U moest eens weten hoe hard u dat nodig hebt. En daar en dan gebeurt het of niet. We wijzen Hem af en slaan Zijn aanbod in de wind. We lopen zelf door en verder, steeds verder, nietsvermoedend of wel wat vermoedend maar het niet serieus nemend. Totdat wij neerstorten en hulploos sterven.

Of: of gebeurde er datgene waardoor u/jij zei: Heere Jezus, neem het van mij af. Ik zal het niet kunnen dragen. Soms voel ik daar iets van, soms ook niet, maar als U het zegt en als ik U zie in die zes treden: dat zal ik nooit kunnen volbrengen, als ik dat moet doen is het eeuwig verloren en voor eeuwig rampzalig. U moest eens weten hoe graag het overneemt van u. Neemt U het van mij af en op U?

En daar en zo verstrengelen die twee in elkaar. Hij en wij. Hij gebonden, te schande, veroordeeld, genageld, vervloekt, verlaten omdat wij gebonden, te schande, veroordeeld, genageld, vervloekt, verlaten zijn en zouden worden. En daar en zo verstrengelen die twee in elkaar: Hij

opdat wij. Het vreselijke van Zijn lijden geeft vrucht voor ons. Aldus zullen wij Hem daarbij gedenken. Heerlijk gedenken:

2 onze heerlijke vrucht

Hij gebonden opdat hij ons zou ontbinden. Losmaken van duivel, zonde en dood. Dat wij eruit weg kunnen. Het leven in. Niet meer van de duivel, niet meer van de dood. Losgemaakt, bevrijd en het leven ingebracht.

Hij te schande opdat wij nimmermeer te schande zouden worden. In eeuwigheid niet meer door satan bespot. Satan zal geen leedvermaak over ons hebben, nimmermeer, nooit. In plaats van te schande met eer en heerlijkheid gekroond. Gekroond met goedertierenheid en barmhartigheden, gekroond met heerlijkheid van zaligheid en met de eer van het met Christus regeren. Overwinnaar.

Hij onschuldig veroordeeld opdat wij zouden worden vrijgesproken. Ondanks schuld toch vrijgesproken. Zodat wij in Gods gericht nimmermeer zullen komen. Als had ik zelf in eigen persoon alle gehoorzaamheid volbracht en alle straf gedragen die Jezus voor mij gedragen heeft.

Hij aan het kruis genageld opdat Hij het handschrift van onze zonden daaraan zou hechten. Colossenzen zegt: opdat het handschrift uitgewist zou worden. Uitgeveegd: alle aanklachten, alle overtredingen. Uitgewist, er blijft er niet één staan.

Hij de vervloeking opdat Hij ons met Zijn zegening vervullen zou. Zegening: de gunst van God, zijn verzoend Vaderhart en alles wat daaruit voortvloeit. Hulp, troost, kracht, uitzicht, hoop, liefde.

Hij van God verlaten opdat wij nimmermeer verlaten zouden worden. God is met ons, altijd en overal. In dit leven, of je het merkt of niet. God met ons. Hij hoort, Hij ziet, Hij spreekt, Hij redt. En eeuwig met Hem zijn. Hij met ons en wij met Hem. Hij schenkt al wat in Zijn hart is aan mij en mijn hart schenkt al wat daarin is aan Hem.

Aldus zullen wij Hem daarbij gedenken: zo diep als het vreselijke van Zijn lijden was, zo hoog is de vrucht voor ons heil. Je zou bijna aan een wip denken: net zo diep als de één daalt, zo hoog stijgt de ander. Zo diep als het vreselijke van Jezus' lijden is, zo hoog is het heerlijke van de vrucht voor ons. Wat een erfenis, zo groot, zo rijk. In Christus. Aldus Hem gedenken: zo rijk ben ik in Hem. Hij heeft betaalt niet maar voor een klein beetje heil, maar voor volkomen heil. Als de prijs van Zijn lijden zo hoog was, dat moet er wel een heerlijke vrucht gekocht zijn. Voor zo'n prijs. Van die erfenis, van dat heil van die vrucht, beleef ik soms maar een klein beetje. Druppels van een oceaan, korrels van een voorraadschuur. Maar ook van het allerkleinste beetje geldt: het is te danken aan het vreselijke

van Zijn lijden. Ook het minste wat ik ervan merk en beleef, is zo duur gekocht. Wat is het kostbaar, elk straaltje heil, elk druppeltje genade, elk korreltje zaligheid.

Aldus zullen wij Hem daarbij gedenken. Als Hij toen zoveel voor mij overhad, dan zal Hij nu mij niet vergeten, dan zal Hij straks mij kronen met eer en heerlijkheid. Nou, dan nemen we een voorbeeld van vroeger. Vroeger in tijden van grote armoede in Nederland, begin vorige eeuw. Dan gingen mensen uit heel Nederland turf steken in Drenthe. Dan gingen mannen voor maanden van huis, om in Drenthe turf te steken en geld te verdienen. En lieten vrouw en gezin achter als ze dat mochten hebben. Zo ook een jongeman die verloofd was. Die gedreven door armoede ook naar Drenthe ging en moest. Maar voor hij wegging gaf hij zijn verloofde een gouden ring. Hier, met mijn laatste geld gekocht. Ik heb maar één paar kleren meer over, 'k heb alles verkocht om je dit als aandenken te geven. Als die jongeman dan maanden weg is in Drenthe, pakt zijn verloofde die ring en ze denkt: als hij toen zoveel voor me over heeft gehad, zal hij me ook nu niet vergeten. Zal hij ook straks terugkeren en me tot zijn bruid nemen om te trouwen. Dat hij me toen dit gaf, dat houdt in dat hij nu aan me denken zal en eens me zal trouwen.

Kijk, het Heilig Avondmaal. Voor de bruid van Christus. Dan mag de bruid Hem gedenken: brood en wijn heeft Hij achtergelaten ten koste van Zijn lichaam en bloed. Dat gaf Hij toen voor mij. Toen, op aarde in Zijn lijden en sterven. Als Hij toen zoveel voor mij over had, dan zal Hij ook nu vast nog aan mij denken. Nu Hij bij Zijn vader is voor ons pleiten, voor ons bidden, ons beschermen en zegenen. En dan zal Hij straks komen om ons tot Zich te nemen en eeuwig bruiloft te houden met ons. Als Hij toen zoveel voor ons overhad, zal Hij nu aan ons denken, zal Hij eens komen en ons tot Zich nemen in eeuwigheid. Vast en zeker. Toen – nu – straks. Gegarandeerd. Dat is: Hem gedenken!

3 het nieuwe testament

Dat waren 6 treden. En dan de zevende, de laatste dia van Zijn vreselijke lijden. En heeft eindelijk met Zijn dood en bloedstorting het Nieuwe Testament, het verbond der genade en verzoening besloten, toen Hij zeide 'Het is volbracht'.

Bij Testament moeten we hier niet denken aan het deel van de Bijbel dat wij kennen als Nieuwe Testament, maar aan testament zoals dat wordt opgemaakt bij de notaris. Dan begrijpen we ook dat het testament wordt genoemd met bloedstorting en dood. Want een testament heeft iets met je dood, je sterven te maken. In een testament staat iets over bezittingen. En in een testament staan namen. Namen van mensen aan wie je die bezittingen geven zult. Dat bepaal je zelf. Dat beschik je. Alleen, en dat is bepalend voor een testament, dat gebeurt pas na je dood, na je sterven. Als je sterft, dan wordt het testament ten uitvoer gebracht. En: dan kan en mag ook niet meer veranderd worden.

Nu gaat het hier over het Nieuwe Testament als het verbond der genade en verzoening. In dat Testament, verbond, staan ook goederen. In Jeremia 31 en Hebreëen 8 wordt het letterlijk genoemd. Wat Zijn die

goederen? Ik zal Mijn wetten in hun verstand geven en in hun harten zal Ik die inschrijven; en zij zullen mij allen kennen, en Ik zal hun ongerechtigheden genadig zijn en hun zonden zal Ik geenszins meer gedenken.” Dat zijn de goederen van dat Testament. En welke namen staan daarin? De namen van hen die geschreven zijn in het boek des levens van het Lam, van hen die de Vader aan Zijn Zoon gegeven heeft, die Hij heeft uitverkoren.

En nu heeft Christus met Zijn dood en bloedstorting dat Testament besloten. Dat wil dus zeggen. Nu wordt het geopend en uitgevoerd. Op grond van Jezus’ dood schrijft God Zijn wet in mensenharten, vergeeft Hij mensen hun schuld en leert Hij zondaren Hem te kennen. Met Zijn sterven heeft Jezus het Testament geopend. Zondaren ontvangen Gods wet in hun hart, ontvangen vergeving en kennen Hem. Maar dat mag je dan ook omdraaien: als zondaren vergeving hebben gekregen, en Zijn wet liefhebben en Hem kennen, dan is dat omdat zij in Zijn Testament staan. Als wij Jezus in Zijn lijden gedenken. En in dat gedenken dat vreselijke van Zijn lijden zien, omdat wij er zo vreselijk aan toe waren opdat wij zo rijke vrucht zullen ontvangen. Dan kennen wij Hem. Dan ontvangen wij ook wel eens blijken van Zijn liefde. Iets van die erfenis. Druppels van die oceaan. Soms aan Zijn tafel, of onder het Woord. En nu zegt dit laatste stukje van vanavond: Wie Hem kent, wie druppels van Zijn liefde ontvangt die krijgt die vanuit dat Testament.

Dat betekent: dat is maar niet een opwelling. Zoals mensen elkaar een kus kunnen geven op straat in een opwelling als ze elkaar ontmoeten na lange tijd. Maar dat is morgen weer voorbij. Nee, dat is als wanneer een man en vrouw elkaar een kus geven. Dat is in het kader van hun huwelijk. Teken van een duurzame verbintenis.

Wie Hem kent, en wie druppels van Zijn liefde ontvangt, die ontvangt ze vanuit dat Testament. Dat betekent: die blijken van Gods liefde en dat kennen van God en Jezus komt op uit een Testament. Dat wil zeggen: dat is onverbrekelijk. Dat God mij Zijn liefde geeft, dat God mij Hem doet kennen, dat komt omdat ik in Zijn Testament sta. En nu Jezus gestorven is kan dat en zal dat nooit meer veranderd worden. Eens in dat Testament altijd in dat Testament. Dat is vastgelegd. Dat ligt eeuwig onveranderlijk vast. Dat zal zo blijven. Wat ik ervan merk kan wel eens wisselen en verminderen, maar al Gods blijken van liefde komen op uit een eeuwig Testament. Zal altijd zo blijven.

En dat zegt ook: het kwam puur van 1 kant. Al het mijne is te danken aan het Zijne. In een Testament wordt beschikt dat die en die erin delen zal. Ongevraagd. De testamentmaker bepaald en beschikt. Alles

komt vanuit God. Van één kant. Ongevraagd door mij. Maar Hij heeft mij beschikt dat ik mag staan in Zijn Testament en zal delen in zijn heil. Het ligt vast in een Testament. Het schip, groot of klein kan heen en weer slingeren, maar het ligt vast. Vast aan het anker in de bodem. Het schip van het geloof groot of klein kan schudden en slingeren, maar het ligt vast: vast in eeuwige gronden. En door Zijn dood is het geopend, is het schip vastgelegd

Eén lijn in het gedenken valt ons nog op. Dat de Heere Jezus het Zelf wilde allemaal. Hij werd gebonden, doordat Hij Zelf naar voren kwam en zei: Indien gij dan mij zoekt zo laat dezen heengaan. Hier ben Ik. Bind Mij.

Hij werd te schande gemaakt, omdat Hij niets deed en geen legioen engelen riep en geen weerstand bood.

Hij werd veroordeeld, omdat Hij zweeg en niets zei tot verdediging.

Hij werd genageld aan het kruis, omdat Hij zo zegt het formulier Zijn gezegend lichaam heeft laten nagelen.

Hij werd vervloekt want Hij heeft de vervloeking van ons op Zich geladen.

Hij werd verlaten omdat Hij Zichzelf vernederd heeft tot in de allerdiepste versmaadheid en angst der hel.

Aldus zullen wij Hem daarbij gedenken: doordat Hij het wilde heeft Hij zo vreselijk geleden. Doordat Hij mij zo diep wilde opzoeken en mij zo hoog wilde zegenen met vrucht. Doordat Hij, toen wij nog zondaar, goddeloze, vijand waren. Niet dat wij naar Hem vroegen of zochten, maar omdat Hij naar ons vroeg en zocht.

Aldus zullen wij Hem daarbij gedenken:
Hij leed zo bitter omdat ik me in zo bittere dood geworpen heb
Hij leed zo bitter omdat ik zo heerlijke vrucht ontvangen zij
Hij leed zo bitter doordat Hij het Zelf wilde.

Amen